

ТЗОВ «Еко Центр Проект»

79008, м. Львів, вул. П. Беринди, 3/4

Моніторинг наслідків виконання
документа державного планування
Програма соціально-економічного та культурного розвитку
Білоцерківської міської територіальної громади
на 2024-2026 роки

Директор

Костирка В.І.

Львів 2026

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку суспільства концепція збалансованого (сталого) розвитку набуває все більшої ваги на міжнародному, національному та регіональному рівнях. Її ключовою ідеєю є інтеграція економічної, соціальної та екологічної складових у процеси стратегічного планування, що дозволяє враховувати екологічні аспекти при прийнятті управлінських рішень щодо соціально-економічного розвитку територій.

Сучасна екологічна політика базується на впровадженні принципів стратегічної екологічної оцінки (СЕО), яка спрямована на всебічний аналіз впливу запланованої діяльності на довкілля ще на етапі формування стратегій, планів і програм. Такий підхід дозволяє своєчасно ідентифікувати можливі ризики для довкілля та здоров'я населення, попередити чи мінімізувати негативні наслідки, а також забезпечити сталий розвиток громади.

Стратегічна екологічна оцінка є дієвим інструментом інтеграції екологічних факторів у процеси підготовки та реалізації стратегічних документів. Її головною метою є забезпечення високого рівня охорони навколишнього природного середовища, ефективне врахування екологічних вимог та сприяння гармонійному поєднанню економічних і соціальних інтересів громади.

Моніторинг наслідків виконання документа державного планування – Програми соціально-економічного та культурного розвитку Білоцерківської міської територіальної громади на 2024-2026 роки – здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та Постанови Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. №1272 «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування».

Звіт підготовлено з метою аналізу екологічного та соціального стану на території громади у динаміці реалізації Програми, виявлення потенційних впливів на довкілля, а також для перевірки ефективності запропонованих у межах СЕО заходів щодо зменшення або запобігання негативним наслідкам.

Метою моніторингу є систематичне спостереження за змінами стану довкілля, у тому числі водних ресурсів, управління відходами, стану атмосферного повітря та здоров'я населення, з метою своєчасного виявлення негативних тенденцій і оперативного реагування на них.

Моніторинг базується на статистичних, адміністративних та науково-технічних джерелах, зокрема: державній і регіональній звітності, інформації органів місцевого самоврядування, екологічних установах. Окрему увагу приділено ключовим індикаторам, що були визначені в процесі стратегічної екологічної оцінки, серед яких – стан атмосферного повітря, водних ресурсів, управління відходами, а також показники громадського здоров'я.

Узгодження дій у рамках реалізації Програми та її екологічної складової дозволяє забезпечити прозорість процесів прийняття рішень, формування сталих управлінських рішень і врахування екологічної безпеки як пріоритету місцевого розвитку.

**Результати моніторингу наслідків виконання документа державного
планування Програма соціально-економічного та культурного розвитку
Білоцерківської міської територіальної громади
на 2024-2026 роки**

Моніторинг наслідків виконання документа державного планування Програми соціально-економічного та культурного розвитку Білоцерківської міської територіальної громади на 2024-2026 роки (далі – Програма) здійснюється відповідно до Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. № 1272.

З метою забезпечення систематичності та об'єктивності спостережень за змінами стану довкілля, у тому числі за станом здоров'я населення, замовник визначає:

- зміст заходів, передбачених для здійснення моніторингу, та строки їх виконання;
- кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників відповідно до кожного з визначених у звіті про стратегічну екологічну оцінку наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- методи визначення кожного із показників, які дають змогу швидко та без надлишкових витрат їх вимірювати;
- періодичність вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями;
- засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку.

Заходи, передбачені для здійснення моніторингу, враховують специфіку документа державного планування, період, на який здійснюється планування, та необхідність здійснення моніторингу на різних стадіях виконання документа державного планування.

На підставі проведеної стратегічної екологічної оцінки зроблено висновок, що Програма відповідає державним та регіональним стратегічним документам, реалізація заходів Програми не справить значного негативного впливу на стан довкілля та здоров'я населення.

Не зважаючи на зазначене, рекомендується здійснення наступних контрольних заходів:

					Стратегічна екологічна оцінка	Арк.
						3
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

– порівняння фактичного стану компонентів довкілля з минулорічними показниками в громаді, в яких реалізуються заходи Програми, 1 раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження. У разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку з реалізацією заходів Програми;

– порівняння захворюваності населення з минулорічними показниками у населених пунктах громади, в яких реалізуються заходи Програми, 1 раз на рік на підставі результатів державного статистичного спостереження. У разі виявлення перевищень минулорічних показників провести аналіз на предмет зв'язку з реалізацією заходів Програми.

Моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення здійснюється за наступними показниками:

Табл. 1

Моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Індикатор	
Атмосферне повітря	
1	Обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення
2	Обсяги найпоширеніших забруднюючих речовин (оксид вуглецю, пил, оксиди азоту та діоксид сірки) в атмосферне повітря
3	Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на км ² , т
4	Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на одну особу, кг
Водні ресурси	
5	Обсяги забору та використання свіжої води
6	Обсяги скидання зворотних вод у водні об'єкти
7	Обсяги скидання очищених і недостатньо очищених зворотних вод у водні об'єкти
Відходи	
8	Обсяги утворення ТПВ на території громади
9	Обсяги утворення промислових відходів на території громади
10	Обсяги утилізованих промислових відходів
11	Обсяги накопичених промислових відходів
Здоров'я населення	
12	Природний приріст, скорочення (–) осіб
13	Рівень захворюваності населення громади

За даними Білоцерківської міської територіальної громади та Головного управління статистики у Київській області здійснено моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, за 2024 та 2025 роки.

					Стратегічна екологічна оцінка	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		4

Громада охоплює загальну площу 399,4 км². Станом на 01 січня 2025 року населення громади становить 216 029 особа.

Результати моніторингу за основними показниками, визначеними у процесі стратегічної екологічної оцінки Програми, наведено в табл. 2.

Табл. 2

Результати моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Індикатор		2024 рік	2025 рік
1.	Обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення, т	1206,279	1503,693
2.	Обсяги викидів в атмосферне повітря Оксиду вуглецю (CO), т	109,340	128,772
3.	Обсяги викидів в атмосферне повітря Сполуків Азоту (NOx), т	143,657	152,381
4.	Обсяги викидів в атмосферне повітря Суспендованих тверді частинки, недиференційовані за складом (мікрочастинки та волокна), т	127,371	147,356
5.	Обсяги викидів в атмосферне повітря Суспендованих тверді частинки, недиференційовані за складом <2,5 мкм, т	4,055	3,526
6.	Обсяги викидів в атмосферне повітря Суспендованих тверді частинки, недиференційовані за складом >2,5 мкм та <10 мкм, т	33,326	55,717
7.	Обсяги викидів в атмосферне повітря Діоксиду сірки (SO ₂), т	7,601	31,148
8.	Обсяги викидів в атмосферне повітря Діоксиду вуглецю(CO ₂), т	153930,29	164913,697
9.	Обсяги викидів в атмосферне повітря НМЛОС, т	75,262	274,623
10.	Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на км², т	3,06	3,76
11.	Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел у розрахунку на одну особу, кг	5,48	6,96
12.	Обсяги забору та використання свіжої води, тис. м³	16351,40	15863,40
13.	Обсяг очищення води на очисних спорудах тис. куб. м:	16351,40	15863,40
14.	Обсяг води, поданої у розподільну мережу, усього тис. м³	15124,50	14502,40
15.	Обсяг відведених стічних вод, усього тис. м³	10976,21	10680,30

16.	Пропущено стічних вод через очисні споруди, усього тис. м ³	10976,21	10680,30
17.	Обсяги утворення ТПВ на території громади, т	72 704,51	68391,09
18.	Загальні обсяги утворення відходів за джерелами, т	80337,768	70066,831
19.	Обсяги видалених відходів на землю, т	75921,827	72634,400
20.	Природний приріст, скорочення (–) осіб	-860	-
21.	Рівень захворюваності населення громади	228 575	238 230

За даними державної статистичної звітності, загальний обсяг викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел у Білоцерківській міській територіальній громаді у 2025 році становив 1503,693 т, що на 297,414 т, або на 24,7%, більше порівняно з 2024 роком. Для порівняння, у 2024 році загальний обсяг викидів становив 1206,279 т.

Під час оцінки результатів моніторингу, крім статистичних показників стану довкілля та здоров'я населення, враховано інформацію про фактичне виконання у 2025 році заходів Програми, зокрема у сферах охорони навколишнього природного середовища, благоустрою, управління відходами, водного господарства, енергоефективності та охорони здоров'я.

Атмосферне повітря

У 2025 році порівняно з 2024 роком зафіксовано збільшення загального обсягу викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел на 24,7% – з 1206,279 т до 1503,693 т. Відповідно розрахункова щільність викидів зросла з 3,06 до 3,76 т/км².

Зростання відбулося за низкою основних забруднюючих речовин. Обсяги викидів оксиду вуглецю збільшилися на 17,8 % – із 109,340 до 128,772 т, сполук азоту – на 6,1 %, із 143,657 до 152,381 т. Загальний обсяг суспендованих твердих частинок зріс на 15,7 % – із 127,371 до 147,356 т. При цьому викиди частинок РМ10 збільшилися на 67,2 % – із 33,326 до 55,717 т, тоді як викиди найдрібніших частинок РМ2,5 зменшилися на 13,0 % – із 4,055 до 3,526 т.

Особливо помітною є динаміка викидів діоксиду сірки: їх обсяг збільшився з 7,601 т у 2024 році до 31,148 т у 2025 році, тобто більш ніж у чотири рази. У державній статистичній інформації показник за 2025 рік становить 409,8 % до рівня попереднього року.

Обсяги викидів неметанових летких органічних сполук збільшилися з 75,262 т до 274,623 т, або приблизно у 3,65 раза. Викиди діоксиду вуглецю також зросли – із 153 930,290 до 164 913,697 т, або на 7,1 %.

Таким чином, у сфері охорони атмосферного повітря у 2025 році сформувалася переважно негативна динаміка за низкою контрольованих показників.

Водні ресурси

За показниками водокористування у 2025 році спостерігається помірне скорочення обсягів порівняно з 2024 роком.

					Стратегічна екологічна оцінка	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		6

Обсяг забору води з природних поверхневих або підземних джерел зменшився з 16351,40 тис. м³ до 15863,40 тис. м³, тобто на 488,0 тис. м³, або на 3,0%. Аналогічна динаміка характерна для обсягу очищення води на очисних спорудах.

Обсяг води, поданої у розподільну мережу, зменшився на 4,1 % – із 15124,50 до 14502,40 тис. м³. Обсяг відведених стічних вод знизився на 2,7 % – із 10976,21 до 10680,30 тис. м³. Відповідний обсяг стічних вод було пропущено через очисні споруди.

Зазначена динаміка свідчить про відсутність зростання навантаження на систему централізованого водопостачання та водовідведення за кількісними показниками.

Управління відходами

У 2025 році обсяг утворення побутових відходів на території громади становив 68 391,09 т проти 72 704,51 т у 2024 році. Таким чином, обсяг утворення побутових відходів зменшився на 4 313,42 т, або на 5,9 %.

За даними державної статистики, загальні обсяги утворення відходів у Білоцерківській міській територіальній громаді зменшилися з 80 337,768 т у 2024 році до 70 066,831 т у 2025 році, тобто на 12,8 %. Обсяг відходів, підготовлених до відновлення та відновлених, у 2025 році становив 1 515,670 т проти 2 082,228 т у 2024 році, тобто зменшився на 27,2 %. Одночасно обсяги відходів, видалених на землю, знизилися з 75 921,827 т у 2024 році до 72 634,400 т у 2025 році, або на 4,3 %.

Отже, у сфері управління відходами спостерігається загальне скорочення обсягів утворення та видалення відходів. Разом із тим зменшення обсягів відновлення відходів свідчить про необхідність подальшої уваги до розвитку системи підготовки відходів до повторного використання, рециклінгу та інших операцій з відновлення.

Здоров'я населення

Рівень захворюваності населення громади у 2025 році становив 238 230 випадків проти 228 575 випадків у 2024 році. Таким чином, показник збільшився на 9655 випадків, або на 4,2 %.

Зростання абсолютної кількості зареєстрованих випадків захворювань потребує подальшого спостереження в динаміці.

Узагальнення результатів моніторингу

Результати моніторингу наслідків виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку Білоцерківської міської територіальної громади на 2024-2026 роки за 2024-2025 роки засвідчують різноспрямовану динаміку показників стану довкілля та здоров'я населення.

Позитивною тенденцією є зменшення обсягів забору та використання води, обсягів відведених стічних вод, утворення твердих побутових відходів, загального обсягу утворення відходів та їх видалення на землю. Також зафіксовано зменшення викидів дрібнодисперсних частинок PM_{2,5}.

Водночас у сфері охорони атмосферного повітря у 2025 році спостерігається зростання загального обсягу викидів від стаціонарних джерел, а також викидів

					Стратегічна екологічна оцінка	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		7

оксиду вуглецю, сполук азоту, суспендованих твердих частинок, РМ10, діоксиду сірки, неметанових летких органічних сполук та діоксиду вуглецю. Збільшився також абсолютний показник захворюваності населення громади.

Виявлені зміни потребують подальшого моніторингу, насамперед щодо стану атмосферного повітря.

За результатами моніторингу не виявлено достатніх підстав стверджувати про наявність непередбачених Звітом про стратегічну екологічну оцінку значних негативних наслідків виконання Програми для довкілля та здоров'я населення. Водночас зростання викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел, зокрема діоксиду сірки, НМЛОС та суспендованих частинок РМ10, доцільно визначити як напрям, що потребує посиленого спостереження у наступному звітному періоді.

У разі виявлення ознак несприятливого впливу реалізації Програми на стан довкілля або здоров'я населення можуть бути ініційовані додаткові аналітичні заходи, консультації із залученням заінтересованих сторін та, за необхідності, перегляд або коригування окремих заходів Програми. Такий підхід забезпечуватиме своєчасне реагування на потенційні екологічні ризики та врахування екологічних пріоритетів у процесі соціально-економічного розвитку громади.

					Стратегічна екологічна оцінка	Арк.
						8
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		